

*Кривонос О. М.,
канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри комп'ютерних наук
та інформаційних технологій
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ В ЖИТОМИРСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Академічний плагіат, насолодні, є актуальним питанням та вагоме порушення принципів академічної доброчесності, так як він спотворює оригінальність і саме поняття наукового дослідження. Інтелектуальне запозичення охоплює усі ланки науково-освітнього процесу, починаючи здобувачами освітнього процесу та закінчуючи професорсько-викладацьким колективом любого з університетів або інститутів.

Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту», академічний плагіат – «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [1].

Виділяють наступні види академічного плагіату:

1. Дослівне запозичення тексту іншого автора.
2. Запозичення з іншого джерела складає переважну більшість тексту.
3. Заміна ключових слів або фраз але основна частина без змін.
4. Склеювання фраз в ціле слово.
5. Самоплагіат.
6. Професіональне комбінування в одній роботі запозичень з інших джерел без посилання а авторів.
7. Цитування без посилання на першоджерело.
8. Посилання на неіснуюче першоджерело [2].

Головним важелем протидії академічного плагіату в Житомирському державному університеті імені Івана Франка є поєднання різних форм роботи з здобувачами вищої освіти та професорсько-викладацьким складом, що містять правові, економічні та технологічні аспекти а також систему заходів етичного спрямування.

Правові. У Житомирському державному університеті з 2016 року введено в дію «Кодекс академічної доброчесності», який був оновлено в червні 2019 р. [3]. Згаданий документ встановлює загальні моральні принципи та правила етичної поведінки здобувачів вищої освіти та професорсько-викладацького складу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності. Керівництво університету створює середовище, яке сприяє навчанню і роботі, прагненню до справедливості, обміну знаннями, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку здобувачів вищої освіти та працівників університету, підтриманню особливої університетської культури взаємовідносин.

Економічні. Щорічно в університеті відбувається конкурс «Науковець року», який дає змогу виявити найбільш заповзятих науковців в чотирьох номінаціях для науковців та чотирьох молодих науковців. Також на звітних конференціях інститутів та факультетів відзначають студентів, що займаються науковою діяльністю. Відзнаки – це і грамоти, цінні подарунки або фінансова допомога.

Технологічні. З 2008 року в університеті функціонує електронний репозитарій повнотекстових документів «Електронна бібліотека Житомирського державного університету», який містить майже 25 тисяч електронних версій статей, дисертацій, монографій, методичних розробок, тез конференцій наших співробітників та студентів [4]. Наші співробітники не бояться оприлюднювати результати своїх досліджень, тим самим підтверджуючі факт відсутності академічного плагіату в своїх роботах. Також з 2004 року була запроваджена практика перевірки робіт на відсутність запозичень з мережі Інтернет. Станом на сьогодні в університеті перевіряються технічними засобами дисертації, монографії, статті, курсові та дипломні роботи, інша друкована продукція співробітників

університету. Дана процедура здійснюється за допомогою програмних продуктів Unicheck, StrikePlagiarism та Etxt.

Аналіз перевірки робіт на відсутність запозичень в мережі Інтернет дозволяє стверджувати, що в Житомирському державному університеті найбільш поширеними випадками академічного плагіату серед працівників є самоплагіат та неправильне цитування інших джерел. Серед здобувачів вищої освіти – запозичення частин текстів інших авторів та спроби обманути систему використовуючи заміну символів, а також контрактний плагіат (замовні статті, курсові або дипломні роботи).

Також в житомирському державному університеті функціонує Комісії з питань академічної доброчесної, яка проводить роз'яснювальну роботу серед співробітників та студентів а також вирішує спірні питання, які стосуються академічної доброчесності – допуск статей до публікації у фахових виданнях університету, створення різних комісій та проведення опитувань серед студентів з питань запобігання порушень академічної доброчесності.

Підсумовуючи вище сказане зазначимо, що бачимо доцільним введення окремих компонент освітнього процесу, які розглядають питання академічної доброчесності, досліджуватись мотиви порушення академічної доброчесності а також можливі наслідки таких порушень.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Освіту (Закон України). № 2145-VIII. (2019). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Turnitin [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://turnitin.com/>.
3. Кодекс академічної доброчесності Житомирського державного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zu.edu.ua/offic/kodeks.pdf>.
4. Електронна бібліотека Житомирського державного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/>.